

ЗИМА 2019 № 1 (104) РІК XXVII

ВАТРА

В зимовім № часопису

Христос
Рождається!

З Антоничом
в театрі

Сьпівы нашого роду
Śpiewy naszego rodu

Автентични сьпіви

Михал ПАСТИРНАК, Білхнарка, 26.01.2018

Ганна БАЮС, Зубриця, 2.11.2017

Михал ДОШНА, Гладішів, 21.11.2017

Арсеній ГОЙСАК,
Горлиці, 29.10.2017

ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ!

(гроджени в 2017-2018 рр.)

Ігор ФЕЦЮХ, Розділя, 10.10.2017

Настка БОРТНИЧАК, Снітниця, 9.12.2017

Максим СУДИН, Русиново, 29.03.2018

Филип ГИРА, Криг, 12.04.2017

Напередодни Х з'їзду Об'єднання лемків

Дороги читаче, члени і прихильники Об'єднання лемків,

30 років в житті суспільства то не дуже, але за тоти роки виросло нове покоління. Протягом тих 30 років нашої діяльності, можна речи, же зробили-зме, може, не вшитко, а перед нами є іще гідні до зробління. По тих роках од початку демократичних перемін в Польщі дієме в нових обставинах. Крім історичного багажу, який каждый з нас має, доходять нови визваня, потреби часу. Одходить юж старше покоління, яке пам'ятат рідни землі, а на вигнанню і дома вродилися наступни три покоління, яких, на жаль, тисне глобалізація, уніфікація і стандаризації - думаня, житя, системи варто-сти і поступуваня. Давно бесідувалося **«Не стій, Ваню, напівперек, бо сьвіт гнеска іде вперед»**, але на того, што нове, не можна безкритичні смотрити і жити «легко».

До років вісемдесятих лемківска громада була в Українськiм суспільно-культурним товаристві і мала там свою лемківску секцію. На основі нового вітру, який повіяв по напіввіль-

них виборах до польского парламенту в червни 1989 р., можна було барже отверто думати про самоорганізуваня.

Активни в нашiм середовищі люде з цілої Польщі вирішили згуртуватися в єдній лемківській організації. Одбивалися ріжни спітканя на рідних землях і на вигнанню. Переважали голоси, жеби тота нова організація заснувана була на новім законі про громадски організації. Част лемків з Заходу, а зокрема з Лігниці, до яких долучили Петро Троханівський і Олена Дуць-Файфер, за старим законом заснували Товаришыня Лемків.

Велика більшість, а серед них засновник ансамблю «Лемковина» Ярослав Троханівський, думала інакше і **30 грудня 1989 р. одбилися заложительски збори Об'єднання лемків**, на яких вибрано органи організації в складі: Теодор Гоч – голова, Михайло Донський – з-к голови, Петро Шафран – секретар, др Володимир Мокляк, Теофіль Дубец, Стефан Гладик і Євген Дзядош – члени.

Офіційно організація зареєструвана судом 30 березня 1990 р.

— • —

ЗМІСТ:

❖ Обкладинка:

Христос Рождається!: Вертеп, представлений діточками и молоддю Горлицкой греко-католицкой громади на Вечері коляд в Монастирі сс. Василянок, 2017 р.

3 Антоничом в театрі: Вистава Шкільного театру Українського католицкого університету зо Львова під час Імпрези на 109 в Центрі культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях.

Автентични сьпіви: Братство греко-католицкой молоді «Сарепта» випустило компакт-диск «Сьпівами нашого роду».

❖ Фотографії:

Мілько Гойсак, Роберт Вербанов, Адам Вев'юрка, Наталія Гладик, Марія Птак, Вікторія Гойсак, Григорій Суханич, Богдан Бухта, makelifelemko.blogspot.com, lemkounion.pl

2 ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ!

3 НАПЕРЕДОДНИ Х З'ЇЗДУ ОЛ - Редакція

5 СВЯТИЙ ВЕЧІР - І. Пецух, І. Рубич

6 ЦІННИЙ ДАРУНОК НОВИЦІ - В. Гусар

8 СТУДЕНТИ УКРАЇНІСТИКИ... - К. Вальчак

9 УЧИТЕЛЬСКА СЕМІНАРІЯ... - А. Вев'юрка

10 МОЛОДЬ ЗАС ЗДИВУЄ - К. Ковальска

12 О МОДІ БАРЗ КОРОТКО - Петрова Параска

13 ХVІІІ ЛЕМКІВСКИЙ ЄРУСАЛИМ - Н. Гладик

14 А ШТО ЧУТИ НА АНТОНИЧІВЦІ - Н. Гладик

15 ТАЛАНТИ, ФАСЦИНАЦІЇ... - М. Редьква

17 З ДОМАШНЬОЙ АПТЕЧКИ - Чуґаня

18 В ПОРОГАХ НАШОГО ЛІЦЕЮ - А. Вев'юрка

19 ВІДДАЛИ ЧЕСТЬ... - А. Вев'юрка

20 ВЕСІЛЬНИ ЗНИМКИ... - А. Вев'юрка

21 МАНДРІВКИ ЛЕМКІВЩИНОМ - А. Вев'юрка

22 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка

23 ДО 90-ЛІПТЯ - Я.Славський

24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - М. Гойсак

27 17 ВЕЛИЯ НАРОДІВ... - А. Вев'юрка

Статутні з'їзди організації проходили:

I з'їзд - 9 листопада 1991 р. в Сярах Горлицького повіту, головою обрано Василя Шлянту.
 II з'їзд ОЛ - 12 листопада 1994 р. в Горлицях, головою переобрано Василя Шлянту.
 III з'їзд ОЛ - 18 жовтня 1997 р. в Горлицях, головою обрано Олександра Масля.
 IV з'їзд ОЛ - 2 грудня 2000 р. в Горлицях, головою обрано Штефана Гладика.
 V з'їзд ОЛ - 29 листопада 2003 р. в Горлицях, головою переобрано Штефана Гладика.
 VI з'їзд ОЛ - 3 грудня 2006 р. в Горлицях, головою переобрано Штефана Гладика.
 VII з'їзд ОЛ - 30 січня 2010 р. в Горлицях, головою переобрано Штефана Гладика.
 VIII з'їзд - 26 січня 2013 р. в Горлицях, головою переобрано Штефана Гладика,
 6 грудня 2014 р. ОЛ очолив Еміль Гойсак
 IX з'їзд - 30 січня 2016 р. в Горлицях, головою обрано Штефана Клапика.

Кожний з'їзд на потреби часу і майбутнього схваляв важливі постанови. Подібних постанов треба нам і по тим X з'їзді ОЛ.

Протягом минулого часу Об'єднання лемків діяло в різних обставинах і кліматах, але все робило вшитко, що ся лем дало, для добра лемківської громади. Брало-зме участь в виборах до парламенту РП, в виборах до самоврядування на рівні воєвідств, повітів і гмін, а наші члени представляли там справи, важливі на даний час. Випрацювали-зме правову стежку звороту лемківського майна, забраного з порушенням законів по насильним вигнанню і довели-зме до того державних урядників, же не маючи виходу, почали рішати повертати руснакам забрану власність. Довели-зме до привернення судом Епіфанію Дровнякови правдивого імені і походження, а в 2005 році за нашими заходами в Криниць поставлено йому пам'ятник. На VI з'їзді ОЛ на зголошення Петра Болдися з Конечной виступили-зме до уряду гміни в Устю про двомовні назви місцевості в тій гміні. Результатом гнеска сут писани по-своmu назви сіл: Білянка, Кункова, Новиця, Ріпки, Гладышів, Ждыня, Конечна. Перепроводили-зме порядкування і інвентаризацію цминтерів і придорожних капличок та їх юридичний стан в частині сел Лемківщини. Поставили-зме крест в місці пам'яті і страждання на Шубеничим верху в Ізбах і протистояли поставленню в Висовій пам'ятника ген. К. Пуласкому, якого військо спалило місцеву церков. На 50 років вигнання виконали-зме сімдесят пропам'ятних таблиц, а на 70-у річницю – встановлено таблиці на декотрих штациях, одкаль люди вивозили в 1947 році. Спільно з ОУП доведено

до поставлення в 1998 р. пам'ятника жертвам, в'язненим і замученим в концтаборі Явожно. В 2012 р. землю з місця поховань жертв концтабора передано всім парохіям, які зберігають пам'ят про них. В місці народження поета Богдана Ігоря Антонича в Новиці поставили-зме пам'ятник. Тото робили-зме без помочи держави, з нашого почуття обов'язку пам'ятати про історичну Лемківщину і лемків, свідомі розпорошення і гнешньої кондиції нашої громади.

Постійно, для підтримання свого робиме різні заходи: організуєме Лемківську ватру і Лемківську спартакіаду в Ждини, видаєме журнал «Ватра», ведеме Центр культури ім. Б. І. Антонича, де одбиваються «Спітканя з Лемківщином», художни виставки «Лемківський Єрусалим», організуєме лемківски кермеші, провадиме видавничу діяльність та помагеме в стараннях о одобрания втраченої власности. Можна би било дописати іщи гідні, але перед нами X з'їзд і вартат ся задумати, як нам дальше діяти і што робити, жеби підтримати своє в громаді. Што з того, што робили-зме дотля, а што нового і як робити дале? На 70 років вигнання ОЛ хотіло допроводити до спітканя вшитких лемківских організацій, жеби задуматися над нашим гнешнім і як нам діяти дале. На жаль, до такого спітканя не дійшло, а противні - Товаришыня Лемків і Руска Бурса уважають, же найвекшом загорозом для нас є перманентна українізація лемків. То сут слова Демка Троханівского, повіджени 11.09.2018 р. на засіданню Сеймовой комісії нацменшин. Коментар до того лишаме читачови, а ми зас уважаеме, же найвекшом шкодом є польонізація і пропагування през згадани вижше дві організації так званого «політичного русинізму».

Звідуємеса, яку ціль маюť візити в Горлицях в Рускій Бурсі і православній церкві ультрарусина з Ужгороду – священослужителя Православной церкви Московского патріархату - о. Димитра Сидора? В котру сторону тягне він лемків? Як зме юж зауважили, входить нове покоління, а масмедія кормлять нас вшитким, лем не тим, што необхідно нам зробити для збереження свого рідного в нових, змінених обставинах.

Прикладом і добрим модельом співпраці сут історичні руснаки в гнешній Сербії, зокрема в Войводині, котри ся шанують і підтримують взаємно свої діяння для збереження свого, незалежно від того, чи дахто уважатся лем руснаком чи руснаком-українцем. Вказуєся, же можна вспільні ся шанувати і підтримувати вшитко, што рідне. Ківко іщи нам в Польши зийде, жеби дийти до такого?

Перед нами Різдвяни свята, Маланки, Новий рік, різни родинни і товариски зустрічі. Вартат втовдиль найти кус часу для задуми над своїм, а делегати Х з'їзду Об'єднання лемків, який одбудеся **9 лютого 2019 р.** в Горлицях, най принесут добри, надійни і ідейни думки на наступни (не лем три) роки громадской праці.

Редакція

*Під обрусом сіно, на обрусі – свічка.
На цілу хижу пахне чесноку, қеселиця.
На втіху дорослим, на радість діточкам,
иде до нас в гості Святий Добрий Вечер.
Радости в родинни пороги, надії и миру
в час Різдва, Йордану жичиме Вам щирі.
Несте қоляду струдженим во світі,
Най Вам ся дарит в 2019 році.
Христос Рождается!*

*Головна управа Об'єднання лемків
Редактори часопису „Ватра”*

СВЯТИЙ ВЕЧІР - Перша Велія на вигнанню

**Зо слів Івана Пецуха з Брунар
записав Іван Рубич**

Трагічним часом для села Брунари було насильне вигнання жителів з рідного краю в рамках акції «Вісла». Наступило то 13 червня 1947 р. Привезли нас біля Лігниць до села Радовіце, котрого назву змінено в 1950 р. на Жешотари. Ту отримали-зме старий понімецкий дім, в котрим не було дверів і печів, ні шиб в вікнах. Ту на чужині перший Святий вечір — Велія — бив не так радісний і веселий та зо всіма традиціями, як на Лемківщині, а лише смутний. В день Велії ми постили. Мама від рана шикували їжу на Святвечір, щоб було дванадцят страв, котри відповідали числу апостолів та дванадцятим місяцям в році. Мама готували: грибову зупу, голубці, вівсяну киселицю, борщ, пироги з капустом, пироги зо сливками, біб, горох, бобальки, пенцаки, компері та скромну кутю — все було пісне і мащене оливом. До попитя була юха з сушених овочів.

Тато зас з братом робили порядки в стайні, чистили худобу та кормили єй в той ден ліпшим сіном.

Під вечір тато ішов до стайні, де дав худобі скибку посоленого хліба з чесноком. Потім тато ішов до стодоли по сіно, а мама - до студні по воду. Коли тато з сіном і мама з водом входили до хижи — то поздоровляли три рази: «На щастя, на здоровля, на то Боже народжия, Христос Раждается». Особи, котри били в хижи, повідали: «Славите Його!» і звівдувалися їх: «Одкаль-сте?». Одповідали: «З полудного, з теплих богатих країн». - «Што ви принесли?» - «Ситість, веселіст, здоровля, густу сметану». Тоді тато розстелював на столі сіно, на середині стола всипав шклянку пшениці, а мама накривала стіл білим обрусом. По середині стола ставляли вельку свічку в горночку з зерном, котра була як свідок новонародженого Ісуса та клали великий хліб і Святе Писмо.

В Брунарах під столом клали залізо — ланцюхи, сокири, леміш від плуга і в часі Святой вечері тримали ноги на тим залізі, щоб бити твердим і щоб ноги не боліли. Також вносили сніп немолоченой пшениці, котрий ставляли в куті хижи, і солому, котру стелили під столом і по хижи. Того ту на заході не било.

Коли все било готове до Велії, то вікна позасланияли коцями, щоб сусіде і мешканці Жешотар не оглядали, што справляме Святий вечір, бо хижи була при улиці. Як на небі появилася перша зьвізда, то серед хижи давали миску з зимном водом, щоб вшитки вмилися, щоб тіло і душа били чисти до прийняття новонародженого Ісуса. Коли вшитки ся помили, тато засвітив свічку на столі і попросив цілу родину до стола, тоді вшитки на голос почали молитися «Отче наш» і «Богородице Діво» та три рази заспівали «З нами Бог», а пізніше «Рождество Твоє, Христе Боже наш». По молитві тато взяв в руки скибку хліба, котру поламав на кавальчики. Она заміняла просфору, бо церкви нашої не било, і зложив цілій родині найкращи побажания, щоб вшитки в здоровлю, щастю дочекали до пришлої Святой Велії, та почав всіх ділити хлібом, а мама частувала вшитких чесноком, сольом і медом, чтобы не хворіти і бити здоровим цілий рік. Коли посідали, почали їсти з єдної миски страви, котри приготвила мама. З кожной страви відкладали по три ложки в окремий горночок для померших з родини, щоб души не били голодни, бо віримо, што в Святий вечір души приходят на вечерю. В часі Святой вечері не можна било відходити від стола, їжу доносили лем мама. По закінчю Велії вшитко лишали на столі до рана. Товди вшитки почали қолядувати.

*Одна з переваг хороших вчинків
полягає в тому, що вони
прославляють душу і
привертають її до кращих справ.*

Жан-Жак Руссо

Михайло Маркович – меценат, колекціонер, почесний громадянин міста Львова та почесний професор Львівської академії мистецтв. Він багатогранна особистість. Зібрав велику колекцію робіт видатних українських художників, зокрема Івана Труша та Никифора Епіфанія Дровняка, видав два вагомих альбоми про їхню творчість, став ініціатором і організатором встановлення пам'ятників цим видатним українським митцям.

Згадані вище дві скульптурні композиції, які посіли гідне місце на мистецькій, туристичній карті прекрасного, старовинного Львова, стали його достойною окрасою. Михайло Маркович організовує успішні, численні виставки провідних львівських митців за кордоном. Кожний його приїзд в Україну – це завжди гучні, цікаві зустрічі львівської богеми.

Зовсім недавно Михайло Маркович переїхав з Німеччини на Лемківщину в Польщу, де народився і де пройшло його дитинство. На жаль, хата батьків не збереглася. Але церква, в якій його хрестили, вистояла і тепер там кожну неділю проходять Богослужіння. Майже під небом, на горі в сусідньому селі Новиці, що в Низькому Бескиді, Горлицького повіту він побудував будинок. Внизу проглядається силует каплиці, хреста і пам'ятний знак з меморіальною таблицею Богдану Ігорю

Антоничу, встановлений та урочисто відкритий у 1989 році. Це місце, де народився його улюблений поет Богдан Ігор Антонич – відомий український поет, прозаїк, перекладач, літературознавець, який збагатив українську літературу філософською лірикою, релігійними, космічними мотивами і відіграв важливу роль у розвитку українського літературного модернізму.

Меценат Михайло Маркович

Саме тут, неподалік пам'ятника і греко-католицької каплиці Успіння Пресвятої Богородиці, збудованої у 1889 р., осіло і розмістило свою діяльність Братство греко-католицької молоді «САРЕПТА». На горбочку в дерев'яному будинку розташований великий, виставковий зал. На чільному місті – дерев'яні фігури лемка і лемкині зустрічають гостей. На

старому органі, який вже відіграв свою останню мелодію, затишно вмостилися два дерев'яні підсвічники. Саме в цьому залі відкрив свій кураторський проект Михайло Маркович – виставку народного художника України, професора Львівської академії мистецтв Віктора Москалюка. Це талановитий, мислячий, вже сформований майстер із власним творчим обличчям, з органічним сплавом інтелекту, багатства почуттів та праці.

Твори митця подорожують всією Європою. Галереї Італії, Франції, Німеччини, Бельгії, Швеції, Польщі не раз виставляли полотна цього художника в своїх залах. У Франції в місті Ліоні на 113 Міжнародному салоні мистецтв Віктор Москалюк отримав найвищу нагороду «Гран-Прі». Таку ж престижну нагороду художник отримав і на Міжнародній виставці

Осінній салон «Високий Замок». Неодноразово отримував премії «Святого Луки» на Весняному салоні у Львові. Зберігаються його полотна і в музеях України.

Виставку відкривав парох української греко-католицької церкви в місті Криниця о. Іван Піпка. Вступне слово проголосив Михайло Маркович і голова Львівської обласної організації Національної спілки художників України Олег Микита. Задав тон усьому цьому дійству виступ хору молодіжного табору Братства греко-католицької молоді «САРЕПТА». Прозвучали молитви «Ісусе Христе» і «З Тобою темрява не буде темною, Боже мій. А ніч наче день зяясніє». Здавалось, що в залі стало ще урочистіше та світліше. Наступним було дарування портрета Богдана Ігоря Антонича - роботи самобутнього художника Віктора Москалюка, віртуозно виконаної в техніці олійного живопису. Своєю емоційною промовою він і завершив урочисту частину.

Єдина справжня розкіш — це розкіш людського спілкування, - писав Антуан де Сент-Екзюпері. Зал оживився, наповнився багатограмним вербальним звучанням. Серед присутніх можна було побачити владу Володимира Ющака, заступника голови Об'єднання лемків у Польщі Василя Шлянту.

Була присутня пані Ольга Бенч і дружина Михайла Марковича пані Стеня. Приїхали й гості зі Львова, представники мистецького середовища. Багато батьків прийшли зі своїми дітьми, дідусі з внуками. Впадала в око велика кількість молодих людей. Всі з великим зацікавленням оглядали картини, експоновані на виставці. Полотно Віктора Москалюка можна розглядати як на віддалі – тоді відчу-

«Портрет Б.І. Антонича» художника Віктора Москалюка, подарований новичанам

ваєш особливу цілісну завершеність створеного образу, так і зблизька – ретельно, уважно приглядаючись до полотна, вивчаючи кожний віртуозний мазок пензля. Художник прагне глибинно осягнути істину. Щоб зобразити світ, в якому він живе, йому не досить тільки мистецтва композиції, майстерно опанувати форму, фактуру, колір, світло. Потрібно цей світ поглибити, за-

нуритися в нього, потрібно продертися крізь завісу того, що з'явиться нам, до того, чого не видно, але що є суттю, сенсом усього життя. Виникає пристрасне бажання заглибитись і пізнати цей світ, наблизитись до таємниці творення мистецтва. Цей світ вражає, захоплює, дивує, насторожує, стимулює до мислення, викликає з глибин душі запитання, на які не відразу можна знайти відповіді. Митець уміє так підвести глядача до головного моменту свого твору, щоб той відчув, що йому самому хочеться тут зупинитися і зрозуміти, що заради цієї зупинки його погляду існує на полотні все інше. Саме тоді твір художника може розкритися сповна. Особливу увагу на виставці привертав портрет Богдана Ігоря Антонича. Йшло жваве обговорення...

Вечоріло. Сутінки підкрались непомітно. Товариство розходилося неохоче. Ще так було багато не сказано, не обговорено, не пізнано...

Тепло цього чудового вечора на довго збереться у серцях присутніх. А в думках куратора цього мистецького дійства Михайла Марковича вже зароджувались нові проекти.

Мистецтвознавець,
член Спілки художників України
Володимир Гусар

Студенти україністики відвідали Лемківщину

Як найкраще зацікавити студентів темою? Викладачі кафедри україністики Ягеллонського університету, мабуть, знайшли на це непоганий спосіб. Разом зі студентами з Наукового гуртка українців, який очолює Микола Грабовський, а опікується викладач Галина Когут, організували наукову екскурсію, яка дала можливість майбутнім випускникам не тільки послухати і подивитися, але просто досвідчити того, що хотіли б їм передати педагоги. Не для кожного із учасників метою було поглибити своїх знання. Для багатьох з них це, перш за все, мала бути зустріч з друзями, інтеграція. Можливо, вони навіть не уявляли собі, що їх так зацікавить наукова частина екскурсії.

ТЕКСТ КАТЕРИНА ВАЛЬЧАК

І так 19 жовтня група студентів і викладачів почала мандрівку "Галицькими шляхами" – бо саме так називається наш проект, який цього року був присвячений Лемківщині (під час попередніх ми відвідували Гуцульщину, Бойківщину, Львів). Перша зупинка - Горлиці, де студентів прийняв Центр культури ім. Б. І. Антонича. У цьому чарівному місті краків'яни відвідали офіс Об'єднання лемків. У нас була можливість дізнатися не тільки про історію лемків, але теж про їх сучасну діяльність. Цього ж дня ввечері, у Центрі Антонича, відбулася презентація книги "Антонич від А до Я", яку разом з самим автором - Данило Ільницьким, вела викладачка Ягеллонського університету магістр Йоанна Маєвська. Разом з Д. Ільницьким зі Львова приїхав Шкільний театр Українського католицького університету „На Симонових стовпах" і після презентації, Центр

Антонича перетворився на театр. Наступного дня студенти і викладачі обох університетів поїхали до Новиці - маленького, але повного пам'яток села. Той «новицький» день був набагато спокійніший від першого. Мандрівники відвідали старовинні церкви, каплиці, давні лемківські «хижі», а потім аж до пізньої ночі спілкувались та співали при вогнищі на території Братства греко-католицької молоді «Сарепта». Як гарно було насолоджуватися розмовою і прекрасними краєвидами!

З новою енергією, останнього дня екскурсії, студенти поїхали до Криниці, міста малого тілом, але великого талантом художника - Никифора Криницького, а навіть треба би сказати Епіфанія Дровняка, бо так насправді його звати. Після наукової "страви" у музеї Никифора, учасники екскурсії пообідали у місцевому ресторані і, на жаль, треба було повертатися до Кракова. Ось так було у жовтні 2018 року. Висловлюємо подяку нашому партнерові Об'єднанню лемків за спільну реалізацію проекту, отцю Іванові Піпці і Братству «Сарепта» за можливість відвідати Новицю. На мою думку, найважливіше навіть не те, що ми дізналися багато нового або познайомилися краще, але те, що ця екскурсія викликала в нас потребу діяти, щоб таких подій було більше і більше!

Учительська семінарія в Криниці (1940-1944 рр.)

ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

Час так скоро затерат людски сліди, для того пам'ят в народі про його історію все мусит жити, щоб народ не загинув.

Серед лемків з наших сіл з-під Криниці до гнеска жива пам'ят про Криницьку учительську семінарію. Била то школа, яка внесла барз дуже в освіту не лем на Лемківщині, але і загалом в Галичині. Гнеска іщи живут люде, котри закінчили тоту школу. Они заслугоют з нашої страни на вельку пошану і пам'ят, бо створили нашу інтелігенцію на рідних землях. Не можеме забити о тій страні в історії нашого народу ту в Польщі, яка вказує силу нашого етносу в дорозі до освіти, в будові національної свідомости та пошуках професії, котра би дарувала їм щастя в житю. Так тота школа давала нашим людем свідоміст, ким они сут та професійну освіту. А тепер коротка історія той виняткової криницької школи.

Учительську семінарію в Криниці отворено 10 грудня 1940 р. Дала она можливість вчиня для вшитких молодих лемків, не смотрячи на їх матеріальний стан та позицію родини в селі. Пишу барже під кутом Лемківщини, хоц мам свідоміст, што семінарія мала вплив і на інши наши землі, бо до неї ходили молоди люде тіж з тамтих стран, м.ін. з Дрогобича, а то Бойківщина, так што можна з усміхом повісти, што в тот час Криниця стала столицьом вшитких наших карпатских етнічних груп — лемків, бойків і в меншій частині гуцулів. До той школи мала змогу ходити молодь з різних стран Лемківщини, тіж з сіл, до яких тяжко било навіт доїхати. Криниця стала для лемків вікном-виглядом-облачком на світ. Школа мала велький вплив на розвиток культури і освіти

Лемківщини, затримувала москальофільство і любов до Росії, тіж той комуністичной. Она започаткувала одродження Лемківщини, і не лем в житю учнів. В селах люде мали доступ до наших книжок, повставали прицерковни і громадски хори. Учні познавали нашу богату культуру та ей представників, звичаї, традиції.

Студенти (учні) провадили вельку культурно-освітню роботу в селах в часі зимових і літніх ваканцій. Організували з молодьом по селах концерти, вистави, вертепи, ходили по коляді. За зароблени пінязі купували книжки для читалень «Просвіти» в наших селах або передавали пінязі на Український допомогий фонд для студентів. Семінарію закінчили лем два повни річники з приводу війни. Перший в 1943 р. - 47 абсолювентів. Другий в 1944 р. - 53 абсолювенти. Але то не вшитко. На педагогічним курсі матуру здало 30 курсантів. Курс садівничок закінчило 30 дівчат, курс неваліфікованих вчителів-помічників – 75 осіб, бо вчителів бракувало по наших селах. Разом кількість абсолювентів криницької школи досягла 500 ос. Треба тіж додати тих, яким війна не дозволила закінчити школи та тих, яки з різних причин перервали навчання.

Учні криницької школи роз'їхалися практичні по цілим світі, але все пам'ятали чудову атмосферу і підхід вчителів в переказуваню їм знань та будуваню патріотизму, любови до рідной етнічної землі, як і загалом України. Потім они працювали як вчителі, педагоги, лікарі, інженери, науковці в різних странах світа.

Випускники Вчительської семінарії в Криниці 1943 р. планували зустріч по 10 роках: «До побачення 1953»... (фрагмент таблиці з приватного архіву Ольги Пиртей)

На кінець хочу іще вказати єдну подію з життя Криницької семінарії. В 1942 р. в Криниці святкувано ювілей 100 років від народин композитора Миколи Лисенка. До Криниці з'їхалося понад 100 хорів. Хори виступали тіж по сусідніх лемківських селах. Перше місце здобив хор Криницької учительської семінарії, диригентом якого бив Роман Левицький. В нагороду хор виступив у Львові, де гостив у митрополита Андрея Шептицького, якому особисто заспівав «Многая літа». Митрополит поблагословив хористів та жичив їм успіхів. Вшитко в житю школи потім змінила війна,

але тото, што вдалося зробити в Криницькій семінарії на довго записалося в історії не лем Лемківщини. І гнеска іщи, дякувати Богу, жиють випускники той школи, яки тіж читають від років нашу «Ватру». Мам на думці пана Юліяна Гойняка - новівсяна, а гнеска мешканця Лігниці. Завдяки таким людям, як Ви, ми твориме тот часопис.

Барз дякуєме Вам, вшитким жиючим випусникам Учительської семінарії в Криниці, што Ви през ціле життя все били при Лемківщині.

— • —

ТЕКСТ КАТЕРИНА КОВАЛЬСКА

Молодь зас здивує - тим разом

«Сьпівами нашого роду»!

Фурт здаєся мі, же нихто юж не вірит в четверте-п'яте покоління після акції «Вісла». Здаєся, же шитко, што іщи в'яже сучасну молодь з то-тожністю їх родичів і дідів - то лемківски забави чи од часу до часу Лемківска ватра. Побавитися прецін добра річ! І тут, дороги читаче, хочу вам повісти, же є іщи молодь, для котрой гулянки - то не вшитко. Якшто поіменно виписати авторів мого здивування то будут то: Павло Басалига, Олександра Бірошова, Наталія Бочневич, Семан Ґерек, Михайло Ґожинський, Тома Дошна, Данило Старинський, Григорій Суханич (координатор проєкту) і Патрик Шуркала. Зо заду обкладинки гордо презентуют села, з яких походять їхні предки.

Пару років тому Грицко Суханич здивував мене власноручно зрихтуваним сьпіваником. Потім завдяки його думці з'явився на Ватрі в Ждині «Простір звуку», а тепер тримам в руках компакт-диск «Сьпіви нашого роду». О проєкті знам майже від самого початку, бо до того, як мав бити складаний внесок до уряду з проханням про співфінансування, мала-єм чест прочитати го і повісти, як тото виджу. Вірилам в тот проєкт од самого початку, але по правді повім Вам, же кінцевий результат є ліпший, як єм ся сподівала. По-перше зато, же проєкт і платівку записало дев'ят молодих людей з різних частин Польщі і Словаччини. Не сут они формальним гуртом ани хором (хоцки на штоден грають і співають в різних ансамблях і хорах), а просто зобралися і створили винятковий музичний архів. А чом архів?

Зато, же на платівці найдете пісні Ярослава Полянського, публікувани колиси в «Нашім слові», твір зо села Прикра зо збіроч

етнографа Івана Чижмара, як тіж пісню з Крайньої Бистрой зо збірника Андрія Дулеби. До того додайме автентичні пісні, яки учасники проєкту записали од своїх предків, родом зо Щавника і Білянки. Платівка не лем приближат нам звуки менче популярних лемківських і руснацких пісень, але часто тіж вказує одкаль (з якого села або од якого сьпівача) сут декотри пісні. В книжочці, доданій до платівки, найти тіж можна тексти шитких сьпіванок. Не мате юж вибору, треба вчитися нових сьпіванок перед маланковим сезоном 2019. Вашу увагу напевно зосередят архівальні знімки і цілий графічний дизайн, який зрихтувала Югаска Сьпак. Дизайн не лем виглядат просто супер, та іщи має едукативну вартіст. Лейтмотивом зістав лемківський лайбик.

Што стосуєся музики, то дві пісні заслужуют на особливу увагу. Першом з них є сентиментальна пісня «Ґори мої». Другом - знаний шитким «Маєран», винятково зааранжований мінорово-мольово. Милима для ух сут тіж «А кед я ся завозму» чи «Буде война, буде». Одного чого бракує - то поясніня, хто співат яку пісню, што для мене било би цікаве. Основне фінансування для награня сьпіванок і видання компакт-диску забезпечив Малопольський маршалковский уряд. Треба тіж подякувати трьом меценатам культури, яки підтримали проєкт. Били то: Братство греко-католицької молоді «Сареппа», Лемківска освітня фундація ім. Івана Криницького та Богуслав Басалига.

Насолоджуйтеся «Сьпівами нашого роду»!

Projekt realizowany przy wsparciu finansowym
Województwa Małopolskiego.

MAŁOPOLSKA

Лемківській освітній фундації імені Івана Криницького (ЛОФ) невдовзі виповниться 15 років, протягом яких вона надала допомогу учням середніх шкіл та студентам, зокрема дітям з багатодітних родин та напівсиротам. Фундація заохочує стипендістів серйозно ставитись до навчання та бути активними у житті нашої громади. Про успіхи молоді свідчать свідоцтва, атестати та довідки з високими оцінками, які стипендісти щосеместру представляють фундації. Деякі з них закінчують два факультети, деякі пишуть та захищають наукові дисертації, а після закінчення вищих студій усі розпочинають професійну кар'єру. На стипендійний фонд складаються банківські відсотки, 1% податку, який перераховують приватні особи, та пожертви для ЛОФ.

Лемківська освітня фундація висловлює щиру подяку подружжю Данути та Олександра Бачиків за надану фінансову допомогу, яка є винятковим і щедрим внеском для майбутнього нашої меншини, адже ця жертва підтримує здібну лемківську молодь з малозабезпечених сімей у здобутті освіти та пізнанню рідної культури.

Пані Дануто, пане Олександрє, Ваша заангажованість, Ваш дар дозволить здійснити мрії не однієї молодої людини. Від імені управи Фундації та стипендістів сердечно дякуємо та віримо, що все добре завжди повертається до благодійника сторицею. Спаси Боже!

Управа ЛОФ ім. І. Криницького

— • —

Заради майбутніх поколінь

Данута і Олександр Бачики
з внуками Ксенею і Олександром

Шановні прихильники рідного! Szanowni Państwo,

Od 2005 r. utworzona przez Jana Krynickiego **ŁEMKOWSKA FUNDACJA OŚWIATOWA** wypełnia formę solidarności sympatyków oraz członków naszej społeczności z jej niezamożnymi uczniami i studentami. Pomaga ona zachowującym tożsamość przodków, pracującym a będącym w trudnej sytuacji materialno-rodzinnej młodym z Łemkowszczyzny przyznając stypendia najbardziej potrzebującym uczniom szkół średnich i wyższych. Aktualnie jedna uczennica i cztery studentki otrzymują comiesięczną pomoc. Stypendyści angażują się w życie społeczne naszej wspólnoty. Fundacja, będąca organizacją pożytku publicznego, jest w opublikowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wykazie opp uprawnionych do otrzymania 1 % podatku dochodowego za rok 2018.

Bardzo prosimy o solidarność ze stypendystami i zadeklarowanie w swym zeznaniu podatkowym za 2018 rok 1% podatku dla Łemkowskiej Fundacji Oświatowej.

Dane do PIT-u:
pełna nazwa ŁEMKOWSKA FUNDACJA OŚWIATOWA IMIENIA JANA KRYNICKIEGO
- numer KRS: 0000225293.
W zeznaniu należy podać kwotę 1% własnego podatku za 2018 rok, zaokrągloną w dół do pełnych dziesiątków groszy.

**Dziękujemy bardzo za wsparcie dla kontynuacji szlachetnego dzieła.
Вельке Вам Боже заплат!**

Фундатор і Управа Фундації

О моді барз коротко

ТЕКСТ ПЕТРОВА ПАРАСКА

Зближають ся мясниці, а то час Маланок, забав и на остатку пущаня. Зато може добрі юж гнеска подумати, в чім будеме ся бавити. Модом передовшыткым жыют молоды, бо юж за хвилю то они обовязково будут творити магічну атмосферу неповторных Маланок. Люблю, як молоды люде гарді ся бавлят при добрі музиці, każde краще од другого, а особливі захоплюют дівчата и не лем атутами своей молодости, але и одягом. Зарызыкую, же найчастіжше єст то перегляд того, што котрі в остатнім сезоні удадо ся купити. Я в моді хочу звернути увагу на творчы можливости нашого молодого покоління.

Два разы віділам показ моды молодой нашой проектантки, блогеркы Емількы Пиж. Першы раз, два роки тому при нагоді панк-нянського ювілею, а другі раз на тогорічні Ватрі в Ждыни. Признам ся, же оба барз, але то барз ся мі сподабали. Перши оперти на ріднім фольклорі, зачарувал пребогатыма можливостями лучыня народных елементів одягу з сучасныма трендами моды. Як раз єст то барз блискє мому серцю, люблю як вплітаме нашу традицію в сучасніст, не лем в одязі. Знам, час ношыня шыроких кабатів, оплічат, горсетів и чуг давно юж минул, але добрі было бы, як бысьме потрафили хочкі од сьвата навязати до нашой богатой спадщыны. А на тівко способів мож то то зробити, з великым смаком вказала Емілька. Другі показ моды той самой проектантки на ватрянй сцені, был чысто інакши од споминаного, то юж сучасна мода, але зас інспірувана нашою лемківском природом. Тоты два показы доводят, як барз скоро Емілька розвиват свої таланты. Не збрешу як повім, же то то дівча має барз великы творчы можливосты, а запрезентуваны праці сут на барз высокім рівні, вшытко добране єст з великым смаком.

По мойому, то перша наша сучасна проектантка (на гнешні час не знам о ниякі інші), котра не лем не ганьбит ся своего, але и в прекрасни спосіб промує богатство нашого народнього одягу. Ци не было бы добрі, особливо молодым, заінтересувати ся тым, што творит наша проектантка, а може аджи придбати си даку креацію, закла нас на то стати? Думам, же даколи, як вашы дівкы будут дівчыти, проекты Мілі будут юж на сьвітових сальонах. Чого нам вшыткым, а особливо Емільці зо шырого серця жычу.

makelifelemko.blogspot.com

Оксана Душа
в Лемківській спартакіаді

Солістка „Кечери” з Якуб’ян

АКТИВНИМ

Ігор Шептак порядкує
„Заградочку”

Адріана Данилець
з віночком на показ

ЖДИНЯТАМ

Вікторія Тылявська
в конкурсі співу

Ансамбль „Бавниця”, Зимна Вода

ТЕКСТИ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

XVIII Лемківський Єрусалим

Лемківський Єрусалим в Горлицях. То власні віснатцет років тому артистичний проєкт під символічним назвом започаткуваний бив власні ту - в Горлицях, на Лемківщині. І хоц тепер мандрує по цілій Польщі, то все точком однесіня є того місто, все єдна з презентацій є в нас, в Центрі Антонича.

17 листопада мали-зме змогу видіти виставку XVIII едиції «Лемківського Єрусалима» під заголовком «ПеклоНебо». Вернісаж проведено в нестандартній формі. Била то бесіда - інтерв'ю журналістки Радія Жешув - пані Ольги Галабуд з куратором Йоанном Земанек и Гжегожом Штвєртньом з Краківської академії мистецтв. Наши гості розповіли про ідею и концепцію тогорічного проєкту. Гідні било тіж о особі и творчості Юрія Новосільського, бо тота виставка безпосередньо відноситься до його артистичной и філософской спадщини.

а што чути на Антоничівці

«Русь Шляхтівска, то значит на кінци світа» то пропозиція особливо цікава для тих, котри люблять історію. 7 жовтня в Центрі культури ім. Б.І. Антонича одбилося тематичне спітканя, получене з мультимедіальном презентаційом, присвячене лемківській енкаві - Шляхтова, Явір-ки, Біла Вода, Чорна Вода. Свою доповід на тоту тему зрихтував Богдан Гук - дослідник історії українців в Польщі и польско-українських відносин по другій світовій війні. Крім того, пан Гук зобрав найвекшу приватну збірку матеріалів о лемківських селах в повіті Новий Торг. Його особа є добрі знана з чисельних гісторичних публікацій и інтернет-сторінки під назвом «Апокриф руский» (www.apokryfruski.org), яку він веде. Особливу цінніст мали архівні фотографії и відеозаписи остатніх шляхтів'ян, яких юж серед нас неє. Етнографічні и гісторични особливости того регіону дуже бесідуєт о його мешканцях, свідомих своей окре-мости и спільноти, яки жили так недалеко од нас, бо лем 100 км, але в енкаві, яка найдале положена на захід, на кінци руского світа.

Львівський літерат
др Данило Ільницький

Щиро запрошає,
приходте, дєри Антоничівки
сут широко отворени для вас!

Про наступни події на
Антоничівці
та фото-рєляції з минулих:
www.lemkounion.pl

Імпреза на 109 — тематичне спітканя в 109 річницю уро-дин Б.І. Антонича - то шторічне спітканя в чест патрона нашого Центру. Шторока святкуєме в інший спосіб и в іншій формі. Што зрихтували-зме 19 жовтня? В програмі вечера било медже іншими авторске спітканя з Данилом Ільницьким и презентація книжки «Антонич від А до Я», яки провєла Йоанна Маєвска з Ягеллонського університету. В другій частині учасники мали змогу обзірити театральну виставу, створєну на основі вершів Антонича зо збірки «Зелєне євангеліє». Виставу представив Шкільний театр Українського католицкого університету, над котрим творчу опіку справує керівник и режисер Євген Худзик. Ціліст виступів доповнили артистични праці Дарії Альошкіной зо Львова, котра подарувала свої роботи (величєзні витинанки з паперу) театру, яки сталися сцєнографійом той вистави. Прекрасни фрагменти поезії Антонича, переплетєни білим сьпівом акторок, впровадили нас в зелєний сьвіт того знаменитого поєта родом з Новиці.

Шкільний театр Українського католицкого університету зо Львова „На Симонових стовпах”

таланти, фасцинації...

ТЕКСТ МАРІЯ РЕДЬКВА

В залі гасне світло, освітлене лем велике чорне фортепіано на сцені. До нього підходить хлопець, кладе руки на клавішах і по звуках, як по сходках, провадит нас в світ музики. То **Любомир Гойсак** з Горлиць. Власні о ним і його музичній пасії хочу оповісти.

Цікавит ня, як в його житю появилося фортепіано.

Любчик показує мі свої фотографії. На єдній виджу річного чи півторарічного хлопчика, котрий стоячи на пальцях втискат клавіши піаніно. «Не пам'ятат того, - повідат Любомир, - але піаніно все в нас дома било. Пам'ятат, як мама мі грала, а мі ся тото подавало». «Чи граня на інструментах – то родинна традиція?» – звідуюся. «Кус так. На гусях грав прадідо по стороні няня, на гармонії і на трубці двох прадідів по стороні мамі. В родиннім домі мамі стояло піаніно, котре купила моя прапрабабця Софія, пам'ятат го. А в родині няня вшитки співають».

В 2015 р. **Любомир** розпочав науку в горлицькій музичній школі в класі фортепіано Кристини Валь. «Длячого фортепіано? Вибрали-зме інструмент, котрий мали-зме дома, - бесідує мама, - і як ся вказало то добрий вибір. Син грав радо. Пам'ятат, як барз коротко перед першим екзаміном в музичній Любчик повів, же пані змінила йому твори на нови. Здивиламся, бо били тяжши, часу лишалося мало, а на екзаміні граєся претіж з пам'яти. Але барз добрі собі з нима порадив і по першим півріччю довідали-зме ся, же пані буде го рихтувала до піаністичних конкурсів юж в найближших місяцях, бо він барз здібний і музикальний. Учні перших клас рідко берут участ в конкурсах, било то для нас велике заскочиня.

Січень 2018, I Загальнопольський піаністичний конкурс в Лібйонжу

Іщи більшим заскочиньом било тото, же на обох конкурсах в першій класі Любчик здобив друге і третє місце». Тепер Любомир вчит-ся юж в четвертій класі музичной школи, за собом має 11 конкурсів: Загальнопольски конкурси піаністични в Тухові, Кольбушовій, Дембіці, Мисьленіцах, Лібйонжу, Міжнародний піаністичний конкурс в Саноці (титул «Срібного віртуоза»), Загальнопольський фестиваль давньої музики в Лежайску. За каждым разом бив в числі лауреатів, а два раз здобив перше місце. На занятя в музичній школі ходит штирі рази в тижні, а перед конкурсами штоденні, навет в вікенді. Музика то юж велика частина його житя. «Чи син часто грає дома, так, сам, з власной ініціативи?» – звідуюся його родичів. «Зауважилам, же як має більше часу, то сідат собі до інструменту і грає тото, што ся му хоче, неконечні задане зо школи. Піаніно – то тіж його спосіб на одреагування, – вияснят мама.

Піаніст
Любомир

З вчительком Кристином Валь

Зимова пора року найчастіше то час презентів – дуже нагод гу тому маме. Гнескы хотіла-єм поділитися з вами простом рецептуром на 2 домашні косметики, котры може-те зробити собі або дакому.

Дезодорант & бальзам

Купчи продукты мають в бонусі гідні ричи нам непотрібных і не до кінця здоровых, прото заочачам до домашнього експериментуваня.

Дезодорант в формі масти

потрибуєме:

3 ложочки кокосовой олії

1 ложочка масла шеа (кед не мате, можете поминути)

2 ложкы очищеной соды

2 ложкы комперяной муки

олійкы етеричны, нп. по 5 крапель лавенды і дерева гербацяного, 10 крапель лімонкы або грейпфрута

Олії топиме, мішаме зо сипкими ричами, додаєме олійки і готове.

Друга пропозиция для малых тай великих – **охорона ворг в формі бальзаму**

потрибуєме:

2 ложочки какаового масла

2 ложочки кокосовой олії

3 ложочки оливы з оливок

1 ложочка ланоліны

1 ложочка воску

10 крапель етеричного олійку нп. з помаранчи

Шытко разом топиме, мішаме і готове.

Варіантів є дуже - можна тиж змішати саму ланоліну, мюд, воск, масло шеа і кокос, додати прополісу і тим ся смарувати.

Скоро, пахнуcho і здорово!

— ● —

На моє зьвіданя, яки твори найбарже любит грати,

Любчик одповідат, же лірични, таки, котри «треба вислухати». «Наприклад, грав-єм остатньо такий твір українського композитора „Осінь у моєму місті“. Як го грам, то якбим малював гісторийку: місто, барви листя – барви звуку, кропит дойджик. Клавішами малюю образ, який виджу перед собом. Лівом руком задаю барви, бо ліва рука то якби тло, а в правій - мелодія». Фасцинують го тіж твори скори (так навчився зо слуху од друга на конкурсі «Революційной етюди» Ф. Шопена), або з потужними акордами і в низких регістрах, як наприклад «Чаклун», ноти до якого нашов недавно в домашній бібліотеці. Пробує сам компонувати. «Видумав-єм твір «Тсунамі». Сут там потужни пасажи, драматичний підхід морской хвилі, а потім тсунамі одпливат, але лишат велики страти. Тепер, крім програми на семестральний екзамін, разом з сестром Настком, котра в тім році зачала грати на гусях, вчимеся коляд на Святий вечер. Бабця і дідо напевно барз ся втішат!»

Звідуюся, як ся односят до його музичних заінтересувань колеги в школі, адже не сут типови для 11-літнього хлопчиска. «Часом вчителька просит ня заграти в школі на уроках музики, тож мої колеги знають о мойй пасії,

навет їм ся тото подабат. Думам, же граня на піаніні додає мі певности себе, але і в футбол з хлопцями люблю грати по школі». Заняття в музичній школі і звичайній школи, підготовка до конкурсів забирають дуже часу. Любомир тіж співат і танцює в дитячо-молодіжних ансамблях «Лемківський перстеник» і «Ручай». Але музика то не вшитко. Любчик - барз ріжностороння дітина. Крім нормальних для хлопчисків в його віці спортивних заінтересувань, як футбол чи марки найновших автомобілів, Любчик інтересуєся географією, знає столиці і фани вшитких країв, любит математику (в тім році дістався до проекту «Малопольски таланти» власні з математики), гарді малює, переважні архітектуру, намалював навет цикл храмів з ріжних країв. Крім того разом з няньом мають велику колекцію монет і банкнотів з ріжних часів і країв. Знайоми, котри подорожують деси по світі, юж знають, кому переказати дрібни монети, яки ся лишают в портфели. Колекціонує тіж поштови марки, каміня і мінерали, кабзлі...

Перед Любомиром новий сезон піаністичних конкурсів, більшіст з яких одбиватся в другим півріччю, а то означат дуже праці, адже репертуар з року на рік трудніший, а вимагання до старших учнів більши, тож треба жичити му сил і нових творчих успіхів!

В порогах нашого ЛІЦЕЮ в Лігниці

(частина 15)

Сьогодні діти, які доїжджають до школи, повинні мати запевнену опіку та транспорт.

Це добре, бо батьки впевнені, що їхня дитина в безпеці та під опікою. Сьогоднішні молоді люди добре вміють користуватись комп'ютером, мобільною, та й взагалі інтернет для них більш відомий, ніж реальний світ. Це має свої плюси, але також і мінуси. На жаль, сьогодні людина забуває, як жити в реальному світі, не вміє розмовляти з іншою людиною та переносити всі труднощі реального життя.

Колись було по-іншому. Тому слід захоплюватися молоддю, яка потягами, рідше автобусами, з різних кінців Польщі їхала до 4 ліцею в Лігниці та його гуртожитка. Самі, неповнолітні в потягах, часто щойно на зупинках чи при пересадках зустрічали товаришів зі школи, та тоді вже з більшим почуттям безпеки разом продовжували дорогу до школи в Лігниці. А їхали з Бань Мазурських, Ольштина, Перемишля, Кошаліна, Гданська, Варшави, Ельблонга, Горлиць, Мокрого, Щеціна. А це було 800 км, 700 км, 600 км, по дорозі не раз були пересадки. На тих з Зеленої Гори, Гожова чи Вроцлава ми дивились як на близьких сусідів, бо вони жили недалеко Лігниці - так ми тоді думали. З другого боку коріння тих учнів було з наших сторін, тобто з Лемківщини, як повідали нам батьки. А на тих «правдивих» з Лемківщини, тобто з Горлиць, Команчі, Мокрого, Репеді, Сянока ... ми дивились, як на справжніх героїв, бо їх, а так насправду їхніх батьків, не зломив акція «Вісла» і вони повернулися на рідну землю.

У потягах учні мали різноманітні пригоди, зроджувалась дружба між учнями, класами, а також любов, доказом якої сьогодні є наші подружжя з різних куточків Польщі. Траплялись також веселі пригоди. Пригадую старшого товариша, який перед тим, як повертатись додому, купував дві такі самі

хрестівки. Потім просив, щоб товариші в гуртожитку одну допомогли йому розв'язати. Усі допомагали. А коли він повертався потягом на північ, то сідав біля якоїсь гарної дівчини, витягав незаповнену хрестівку та, знаючи відповіді, дуже швидко її заповнював і таким чином викликав зацікавлення серед дівчат, які думали, що мали велике щастя зустріти дуже мудру, виняткову людину, можливо майбутнього лавреата премії Нобеля. Він також дуже любив перед виїздом додому позичати зі шкільної бібліотеки у pana Михайла Бзделя енциклопедії, щоб і ними імпонувати дівчатам в потязі. Усі в гуртожитку весело про це розповідали, очевидно, додаючи нові інформації, не завжди правдиві, і так народжувались легенди про учнів нашої школи. Деякі легенди, на жаль, і сьогодні ще не можемо описати у «Ватрі». А, можливо, що в наступному номері буде якась...

Були і сумні пригоди, коли когось під час сну обікрали в потязі. Але всі у таких ситуаціях допомагали, скидалися, позичали грошей, щоб допомогти в біді товаришці чи товаришеві. Це був доказ нашої єдності. Ми навіть у такій біді шукали усміху, пригоди. Пригадую, як товариш з мого класу Орест Грицина повертався до Гданська та в потязі зняв кросівки. Коли він прокинувся в Гданську, кросівок уже не було. Він мусив іти в самих шкарпетках до свого дому кільканадцять кілометрів, а це було взимку. Ця його історія стала тоді хітом в гуртожитку та рекламою Ореста, а його кросівки стали легендою. Таких історій було багато і напевно випускники і сьогодні, зокрема на Ватрах в Ждині, пригадують їх. Тому правду кажуть, що учнем 4 ліцею в Лігниці не можна бути, учнем 4 ліцею в Лігниці завжди залишаєшся НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ.

Випускники 1998, вихователь Олена Калитка:

Бродюк Ярослав, Бучко Павло, Гавран Мирослав, Грибик Павло, Гуньчак Павло, Ющак Дарій, Кеца Маріоля, Клапач Йоанна, Корольчук Олександра, Корольчук Любомира, Козак Ярослав, Кушак Мирослав, Кузьмяк Магдалена, Лепак Марко, Мінях Юстина, Олійник Андрій, Паньчак Наталія, Пецушок Павло, Підлипчак Павло, Підлипчак Петро, Попович Данило, Пиртей Андрій, Смарж Ірина, Шагала Віолета, Шкірпан Славомір, Тима Софія, Ванатко Григорій, Васуля Марія.

Випусники 1999, вихователь Іван Шумада:

Целіп Гонората, Феш Анна, Гайдош Павло, Гнатюк Михайло, Голізна Олександра, Гукович Ігор, Янковський Михайло, Ярмола Йоанна, Яворницька Наталія, Козак Петро, Логін Христя, Луць Лука, Моряк Юстина, Мулик Анна, Налєпа Ольга, Олійник Катерина, Ориньчак Юстина, Терефенко Ярослав, Вуйцяк Анна, Зуєва Олександра, Жук Юстина.

Випусники 2000, вихователь Івона Мид- ляк, Беата Цинацевич:

Борисенко Станіслав, Хом'як Ярослав, Фецьо Анна, Ганас Катерина, Горбаль Павлина, Грицуляк Петро, Гук Данило, Крик Богдан, Кудрик Анна, Маслей Аліція, Масьник Стефан, Подебри Михайло, Поповчак Анна, Трохановська Юстина, Ващишин Катерина, Ауйцяк Катерина, Вишовський Адам, Заброцький Ярослав, Зінська Лідія, Зінська Ольга.
(далі буде)

Віддали в лемківському дусі ЧЕСТЬ

Як учні української школи в Лігниці також в лемківському дусі віддали честь пам'яті про Голодомор

23 листопада в нашій школі пройшов День пам'яті про Голодомор в Україні 1932-1933 рр. Визначені учні з 8 класу Роксоляна та Віталій в вишиванках на 4 уроці заходили до кожного класу в школі та розповідали про голодомор 1932-1933 і роздавали чорні стрічки - символи жалоби, які учні припинали собі на груди як знак, що пам'ятаємо про цю трагедію і хочемо, щоб таке зло ніколи не повторилось. Зло голодомору – геноцид, який штучно вчинили люди людям в той час, коли Бог дарував Україні великий урожай, зокрема пшениці. У цей день такий сумний чорний колір всі учні, вчителі та працівники школи мали на своїх грудях.

Ми також мали свідомість, що на землю, на якій в 30-х роках було влаштовано геноцид, через десятиліття, тобто у 1945-1946 рр. вигнано наших людей з Лемківщини. Вони там починали нове життя, нерідко в хатах, які спустошив голодомор. Їхні сусіди були свідками голодомору, вони бачили могили, в яких лежали вже німі свідки цього страшного зла. Свідки, які так хотіли жити, а їм не дано такого права, бо були українцями. Таким чином ця трагедія цілого українського народу стала трішки й історією лемків. Хай вона ніколи не повториться, бо, на жаль, і сьогодні ми пересвідчуємось, ким людиною може стати для іншої людини.

Вічная пам'ять 1932-1933!

Oleksandr Hojsak Słownik gwary łemkowskiej wsi Wysowa

Opracowali Madina Aleksiejewa i Janusz A. Rieger

Олександр Гойсак Словник лемківської говірки села Висова

Опрацювали Мадіна Алексєєва і Януш А. Пірер

Олександр Гойсак, Словник лемківської говірки села Висова, ред. М. Алексєєва, Я. Пірер, Варшава 2018.

Словник містить ок. 3000 лемківських слів і зворотів, зібраних през Олександра Гойсака, який походив з Висови. Серед них немало слів, зв'язаних з щоденним життям сільської громади, працюю в поли, часто не занотуваних в інших лемківських словниках. В анексі до словника читач найде спеціалістичну лексику (частини воза, плуга, кросен, запрягу), дитячі слова, повіджиня, загадки, прозвіска, а крім того - як називали мешканців села, звірят, назви потоків, гір, піль і пасовищ.

Джерело:
Фотографії зобрав Адам Вев'юрка

Дружки з Новівси, 1940-и роки. По лівій - Анна Шаршонь з Репелівки, вишла заміж за вдівця Жука з Кам'яної і виїхали разом в Україну до Підгайців, по правій - Марія Гойняк, вишла заміж за Онуфрія Симчака, виїхала до Канади, де померла.

Весільне фото з кінця 50-років з першого шлюбу, який давав о. С. Дзюбина в Хойнові. Молодята: Марія Гриценяк (сїй мама з дому Гойдич) і Петро Гойняк, син Теклі Вев'юрки.

ТЕКСТ АДАМ ВЄВ'ЮРКА

Відвідайте разом **Команчу**

Частина I

Добрі знаме, што шитки наши села на Лемківщині били і сут крас. Дятого тяжко вибрати до номерів в часописі «Ватра» лем єдно село, щоб написати текст, котрий вкаже, чом тото село є важне для нас і чом ми повинни його відвідати. Але думам, што село Команча є так відоме, што треба нам його вказати, щоб підтвердити його вагу в історії Лемківщини, як і цілих наших руских земель, почавши од часів, коли іщи не било Київской держави. Не раз на Ватрі в Ждині я чув од команчан, што ми не за барз вказуєме в «Ватрах» Лемківщину од тамтих стран. Може, то кус правда, бо часто коли думаме о Лемківщині, смотримеся лем на села, одкаль пох-

дят наши родини. І так я особисто чуюся лемком криницким, а наприклад інчий редактор «Ватри» Еміль Гойсак - лемком з Горличчини. Думам, што Ви, читаче, тіж так думате. То не є нич злого, бо то лем вказує нашу любов до той родинной рідной землі, але думам, же нам треба кус ширше посмотрити на нашу цілу лемківску землю та єй історичне багатство. Дятого, дороги команчане, дозвольте гнеска кус вказати Ваше село — Команчу. Я перший раз бив в Команчи в 90-х роках, коли-єм їздив там на Сарепти. І то били барз чудови часи. Хцу написати, што з тих Сарепт лишилося барз дуже люди, яки гнеска творят наши ансамблі, діют в наших організаціях, церквах ... Сут просто активни в нашій громаді в цілій Польщі. Дякую вшитким тим, яки творили колиси і творят Сарепту гнеска. Од тамтих років Команча все для мене била селом, котре має в собі магічну силу нашої історії. Так што тепер кус повернемеся в минули часи.

Команча - то село, котре є як двері в Карпатах медже Бескидом а Бещадами. Положене в долині потоків Ославиця та Варварка на висоті 455-490 м н.р.м. Медже покритима лісами горами (висота од 609 до 736 м н.р.м.), найбарже відоми з них то: Соколіско, Карнафльовий Лаз, Дишова, Ковалівка, Майківский Верх, Баня, Попів Верх та барз характеристична гора Могила.

Землі Команчи (чи команецки - бо і таку назву треба нам вживати) все мали зв'язок з нашими землями на сході. Можна повісти, што сягат він часів староруских.

Часи Велькоморавской держави II половина IX в. — 906 р. В II половині IX в. і на початку X в. в Карпати – землі, де пізніше збу-

дувано наши города Сянік і Перемишль, та землі на північ од тих міст аж по ріку Буг били під впливом слов'янської держави Вельки Морави, котра тіж мала в собі наш етнос. В тих часах Perez перегиби на північні Карпати, там, де гнеска є Команча, пришли два місіонери Візног і Ослав, котри били учнями святих апостолів слов'ян Кирила і Мефодія, визнаний през Церкву Всхідню і Західню як апостоли Європи. Тому не дармо в нашій лемківській, а може руснацкій, традиції є віра, што тоти землі скоріше прийняли християнство, як ціла держава Київська Русь в 988 р. Хоц коли посмотриме на стародавни лемківски церкви, то в них часто маме ікони, на яких є хрещення Київской Руси в Дніпрі (напр. в Щавнику), так, якби хрещення в Києві било для той землі відновлінням хрещення. Святих Кирила і Мефодія тіж часто видиме в наших церковних іконостасах, што свідчит, што наша земля не била чужа на списане слов'янське староцерковне слово Боже, котре голосили тоти святи Європи. В нашій неписьменній традиції то власні од місіонера Ослава названо ріки Ослава і Ославиця. При нагоді треба згадати іншу назву ріки Дніпро – Славутич. Так што частка славкус історичні єднаєся з нашими землями Сяниччини. Юж в тамтих часах од півночі през Сянік вів долином рік Ослави та Ославиці на півден барз важний торгівельний шлях, котрий през гирбет Карпат вів далі до відомих вшитким Руских Воріт — перегибу в Східних Карпатах, котрий лучив нашу Русь з Мадярами. Як повідают команчане, село заклали штирі родини, котри пришли з Карпат. Єдна з них носила назвиско Барна - барз відоме на Лемківщині, як і в цілих Карпатах.

Назва Команча має різни поясніня. Деяки повідают, што назва походить од коничи, яка росла на тих теренах. Інши од часів староруских лучат з каменями, котрих там дуже в потоках і на полях. А інши вчени од старослов'янського слова *команец* - члена племени куманів, званих тіж половцями, яки жили в Київській Русі в XI — XIII в., і з котрима не раз наши князі воювали. Тут пригадую собі князя Святослава, котрий згинув, вбитий половцями. Існує тіж теорія, што назва села походить од імени Коман, дятого деяки повідают Команецке село або Куманецке село од Куманецкого потока.

Часи староруски IX-XIV в. Київська Русь і Князівство Галицько-Волинське. В 981 р. велький князь київський Володимир, як читаєме в літописі, пішов на білих хорватів, заняв їх землі і прилучив на пару віків Перемишль і Сянік з землем східної Лемківщини до Київської Руси. Слово білий в старословянській мові значить західний, а хорват - то мешканець гір. Так што біли хорвати - то західні мешканці гір для князів Київської Руси та цілої їх держави. В часах староруских - за часів Київської Руси, а потім князівства Галицько-Волинського

- тоті землі лежали в границях тих староукраїнських держав.

Традиція Команецької землі переказувана поколіннями та перші матеріальні сліди вказують, што команчане в тамтих часах били пов'язані зо східним християнством та староукраїнськом державом. Ціла Східна Лемківщина през 400 років вчасного середньвіча мала сильний зв'язок з Київськом державом та широко культуром візантійско-українськом. А як жилося пізніше в Команчи, посмотте і почитайте в наступній «Ватрі».

— • • —

ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

Анастасія

Гнеска хцу вказати ім'я, котре напrawdę повертат і то не лем до нашої громади в Польщі чи ширше в Україні, але і тіж стає знане в польских родинах. Хоц в нашій культурі є барже вживане здрібнене, а в польській - юж ні. Так што здаєся, што то два ріжні імена. Мам ту на думці ім'я Анастасія, барже відоме в нас як Настка. Найвідоміша свята, котра носила тото ім'я - то свята Анастасія з Далмації, по-грецьки Анастасія. Ім'я то по-грецьки значить 'воскресіння' і є міцно пов'язане зо східном і західном церквом та величане в грудни.

Свята Анастасія вродилася в Римі в половині III в. в родині поганина і християнки. Не знаме за дуже о житю той святой. Родина видала Анастасію за богатого поганина, котрий ей не шанував і страшні бив. Анастасія не нашла щастя з поганим мужом, длятого видумала хвороту та лишилася в чистоті для Бога. Коли гмер тот недобрий муж, почала допомагати ув'язненим християнам. В християнській вірі все Анастасію підтримував святий Хризогон, котрого за тоту віру цісар Діоклеціян казав ув'язнити. Він не вирікся віри, за што його видано в 303 р. на смерт в Аквілеї. Анастасія била при святим до кінця його житя, навіт в дорозі на смерт. За тото ей ув'язнено та заперто в касарні - в'язниці в Сірміум. По тяжких тортурх та муках Анастасію спалено в Сірміум в 304 р. В V в. мощи той святой перенесено до Константинополя - Царгорода та покладено в святині, яку лем для ней збудовано. По роках

вертайме до давних імен

наша НАСТКА

ей голову і праву руку перенесено до Монастиря св. Анастасії на святій горі Атос. Гнеска труна святой мучениці з мощами є в катедрі св. Анастасії в Задарі. На іконах свята Анастасія тримат в руках пальму, меч, ножиці або має при собі лікарство (маст) та стоїт прив'язана до паля на стосі,

на котрим била спалена.

І в католицькій, і в православній церкві св. Анастасія відома як опікунка мучеників, вдів, ткачи. Ножиці, яки тримат в руках, символізують, што є она противником цензури. Можна повісти, што цензура в історії людства била од все, і од все люде з ньом воюют за правду. Анастасії відомі в нашій історії іщи з часів князівських. Імено тото носила дівка Ярослава Мудрого, видана за мадярського короля, і невістка Ярослава Мудрого (жена його сина Всеволода). Можна повісти, што тото ім'я не било чуже на дворі київських і галицьких князів,

Свята великомучениця Анастасія

як і в цілій нашій традиції. А в загальній історії Європи тото ім'я носили жени візантійських цісарів Константина IV і Тиберія II Константина. Гнеска в Україні ім'я Анастасія (Анастасія, Наста) барз популярне, на честь Анастасій називають готелі, ресторани, фірми. А і ми часто стрічаєме в Польщі в церквах різни віком Анастасії, яки є свідоцтвом, што те історичне ім'я не є заперте в минулих віках. Добрі, што то ім'я стає зас відоме, лем не забивайме про святу Анастасію, котра тото ім'я впровадила в наше житя. Анастасія значить 'воскресіння', длятого вимагат од нас велькой пошани. Не забивайме про тото.

До 90-ліття

Меланія Ставицька з дітьми

Моя мама - **Меланія Ставицька**, з дому Ковальська, народилася 12 листопада 1928 р. в Полянах біля Криниці в родині Зофії і Петра Ковальських. До початкової школи ходила в Полянах, а потім пішла до Вчительської семінарії в Криниці. Після закінчення війни працювала з родичами на газдівці. В 1947 р. як і всі лемки в ганебний спосіб депортована на західні терени Польщі до Осецька Любуського воєводства. В 1950 р. вийшла заміж за Володимира Ставицького. По шлюбі замешкали в Сквежині біля Гожова Велькопольського. Тато працював вчителем в Комплексі автомобільних шкіл в Сквежині. Мама працювала на газдівці. У нашій родині було восьмеро дітей – п'ятеро хлопців і троє дівчат. Діти помагали на господарстві. Батьки дуже були прив'язані

до рідної Лемківщини і хотіли повернутись. У 1981 р. вдалося купити газдівку в Тиличі біля Криниці, але, на жаль, не повернулись вони на рідну землю. Тато невдовзі як пішов на емеритуру поважно захворів і скоро помер. Мама також не мала доброго здоров'я і сама без тата не хотіла переїхати в гори. Час від часу приїжджала до Тилича. Тепер мешкає з сином Ярославом в Сквежині. На ювілей 90-ліття з'їхалися діти, 16 внуків і 3 правнуки. Об'єднання лемків переказало Грамоту з нагоди ювілею. Священик також вручив почесну Грамоту в церкві і всі присутні бажали міцного здоров'я і Божого благословення на многії і благії літа.

В 2016 році Міністерство закордонних справ Польщі видало книжку про громадян Польщі, котри ратували жидів під час Другої світової війни. Є серед них і **лемкиня Анастасія Тилявська** (1908-1944) з Розділя, котра помагала в часі німецької окупації жидови Лейбови Йоску з Мацини Великої, за што заплатила своїм молодим життям. Анастасія була посмертно нагороджена Командорским Хрестом Ордера Одродження Польщі Президентом Польщі. Постаць Анастасії Тилявської и трагічні події 1944 р. вимагають ищи ретельних досліджень.

Ланьцут, 17.03.2016. Миколай Тилявський з рук Президента РП одберат Хрест Ордера Одродження Польщі, котрим посмертно нагороджено його тету Анастасію Тилявську з Розділя

2019

10 з'їзд 9.2.2019 проводить Об'єднання лемків
10 років діє Центр культури ім. Б. І. Антонича
в Горлицях

30 років на суспільно-культурній ниві діє
Об'єднання лемків, заснуване 30 грудня 1989
рока, а зареєструване 30 березня 1990 рока
в Горлицях

110 років тому в Новиці гродився поет Бог-
дан Ігор Антонич (нар. 05.10.1909 –
пом. 06.07.1937)

ЖОВТЕНЬ

16.10. Краків. В 40 річницю вибору кардинала
Кароля Войтили Папом Римским на Ягеллонь-
ским університеті одбилася конференція
«Духово неподільна Європа „двох легенів”
святих Бенедикта, Кирила та Мефодія в думці
та діяльності св. Івана Павла II». ОЛ представ-
ляли голова ОЛ Штефан Клапик, з-к голови
Василь Шлянта, Штефан Гладик і Олександр
Маслей. Професору В. Мокрому лідери ОЛ
вручили відзнаку «Вірний предкам».

17.10. Краків. Уповноважений представник
Малопольського воєводи в справах меншин
Ева Подленцка спіткалася з представниками
меншинних організацій в справах, пов'язаних
з обходами 100-ї річниці одновління незалеж-
ности РП. Об'єднання лемків представляли
члени Головної управи ОЛ Григорій Троха-
нівський і Лука Ѓиба, котри наголосили на
пріоритетах статутної діяльності ОЛ.

18.10. Краків. В кафе «Масоліт» одбилосся
авторське спіткання з Данилом Ільницьким,
автором книжки «Антонич від А до Я». Дослід-
ник творів Богдана Ігора Антонича підкреслив
міцний зв'язок поета з Лемківщином.

19.10. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антони-
ча в рамках «Спіткань з Лемківщином» з наго-
ди 109 уродин поета Богдана Ігоря Антонича
організував спіткання з літератором Данилом
Ільницьким зо Львова, автором книжки «Анто-
нич від А до Я». В програмі вечера виступив
тіж театр УКУ «На Симо-
нових стовпах» під керів-
ництвом Євгена Худика.
Центр культури на стінах
аулі експонував матері-
али, присвячені життю
Епіфанія Дровняка в 50-у
річницю смерті митця.

20.10. Краків. В клубі
«Бакалаж» місцевий
гурток ОЛ організував
традиційну студентську
забаву для сотки моло-
дих студентів під музику,
зрихтувану DJ Lemko.

22-27.10. Лігниця. Лемків-

ТЕКСТ МІЛЬКО ГОЙСАК

Інфо за лем-часом

з циклю Лемківська хроніка

ський ансамбль пісні и танцю «Кичера»
в 25-ліття свого існування пририхтував багату
культурну програму.

27.10. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Анто-
нича в рамках «Спіткань з Лемківщином»
організував спіткання, присвячене Шляхтівській
Руси - енклаві наших найбарже західних сел:
Шляхтова, Явірки, Біла Вода, Чорна Вода. Тему
вечера розгорнув публіцист Богдан Гук.

27.10. Команча. 100-річчя Команецької Ре-
публіки (створена 4.11.1918 - ліквідувана
23.01.1919) вшанували делегації з Польщі
и України. ОЛ представляв член ГУ ОЛ
Ш. Гладик.

ЛИСТОПАД

05.11. Новий Сад, Сербія. Одишов до кращо-
го світа нар. в 1929 році в сербському Дюрдьові
юрист, публіцист, перекладач Симеон Сакач
– колишній голова Союзу русинів-українців
Сербії.

17.11. Горлиці. Центр культури ім. Б.І. Антонича
експонував праці XVIII «Лемківського Єрусалима»
під заголовком «ПеклоНебо» під оком
куратора - секретаря ОЛ Наталії Гладик.
До 30 грудня 2018 рока Центр експонує
тіж праці Юрія Новосільського.

17.11. Лігниця. Місцевий гурток ОЛ разом
з батьківським комітетом 3 кл. Лігницького ліцею
організували остаткову забаву під звуки гурту
«Демай».

23.11. Лігниця. Учні Комплексу загальноосвіт-
ніх шкіл з українською мовою навчання № 4
ім. Б. І. Антонича віддали чест жертвам голо-
домору в Україні.

Останнє передз'їздове засідання Головної
управи ОЛ каденції 2016-2019

23.11. Вроцлав. Майстриню-писанкарку Марію Келечаву Капітула Товариства любителі міста Вроцлава в Єй 60-ліття нагородила золотом відзнаком.

24.11. Горлиці. Члени Головної управи ОЛ під час осіннього статутного засідання підсумували, м.ін. 36-у Ждиньску ватру, працю над стратегією подальшої діяльності ОЛ; оббесідували реалізацію пришлої 37-й Ждиньской ватри и інших проєктів в 2019 році; підготовку Х з'їзду Об'єднання лемків, призначеного на 9 лютого 2019 року в Горлицях. В 2019 році мият 10 років діяня Центру культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях, 30 років діяльності Об'єднання лемків, 110 ювілей уродин Б. І. Антонича.

24-25.11. Бардеїв-Пряшів. Союз русинів-українців Словаччини організував 46 Огляд народної пісні «Маковицка струна».

грудень

08.12.12. Дзержонюв. Майстриня-писанкарка Марія Келечава посіла І місце в ІХ Огляді творчости Нижньої Сілезії в категорії «Рукоділля».

12-21.12. Лігниця. Учні Комплексу загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання № 4 ім. Б. І. Антонича брали участь в проєкті «Свята без тата...». Продавали плячки, яки впекли сами або їхні мами, а гроши перезначили для діти, потерпілих внаслідок війни в Україні.

15.12. Київ. Об'єднавчий собор православних церков України об'єднав три гілки Православ'я в єдину Православну помісну церкву в Україні, яку очолив митрополит Переяславський и Білоцерківський Епіфаній. На Святий Вечер 6 січня 2019 року Вселенський Патріарх Варфоломей вручит предстоятелю новоствореної Православної церкви блаженнішому Епіфанію томос – акт про автокефалію, котрий українське Православ'я поставит на рівні з 14 інчими канонічними Православними Церквами світа.

16.12. Лігниця. Лігницький центр культури організував 17 „Велию народів” за участи Президента міста Тадеуша Кшаковского. ОЛ представляв з-к голови А.Вев'юрка.

16-23.12. Святий Миколай Чудотворец в греко-католицьких и православних парафіях гречним діточкам вручав заслужени подарунки. Діти дякували Добродію віршиками и співаночками. В Боднарці св. Миколай

Дубовий хрест в Долинах (Szymbark) 80 років невтомно нагадує о 950 роках Хрещення Руси-України (988-1938)

так ся перейняв роботом, же в дорозі до діти деси заподів жезл-палицю.

18.12. Горлиці. Голова ОЛ Ш.Клапик, з-к голови ОЛ В.Шлянта и секретар ОЛ - Н.Гладик відвідали новообрану владу Горлицького повіту: Марію Губалу - Старосту, Станіслава Кашика - єй заступника.

19.12. Варшава. Речник громадянських справ РП Адам Боднар спіткався з представниками меншинних організацій. ОЛ представляв колишній голова Олександр Маслей.

22.12. Лося. Місцевий гурток ОЛ організував

Лося, Венірки. Володимира Баняс (дів. Попович) родом з Климківки вказуют, чому служив щіт і як порядні розчесати лен

традиційни вечірки зо стародавними вечірковими колядами, реконструкцієм автентичних забав и реляціями найстарших жителі села. (мг)

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антоніука в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 19-21 липня 2019 р.
www.watradynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць
ім. Б.І. Антоніука - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі
ім. М. Шашкевича - www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

о. Йосип Улицький, Гданьск - 150,-
Іван Вархіл, Перемишль - 100,-
Іван Дутка, Лодзь - 100,-

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Спаси Боже!

Редакція **ВАТРИ**

Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 зл. + 2,60 зл. поштової оплати в Польщі.
Річна передплата 4 x 3 зл. + 10,40 зл. (кошти пересилки) = 22,40 зл.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 зл.
Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = 64,00 зл.

Передплату замовляти за адресою Редакції.
Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:
Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje **ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW**
Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія **Вікторія ГОЙСАК** головний редактор / дизайн **Еміль ГОЙСАК**
Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl
Штефан КЛАПИК, Наталія ГЛАДИК, Василь ШЛЯНТА, Катерина КОВАЛЬСКА

Технічне оформлення „LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

17 Велия народів в Лігниці

16 грудня 2018 р. в Лігниці юж 17-й раз проходила Велия народів, головним організатором якої є місто Лігниця. В тот недільний грудневий ден зішлися меншини, як што-рока, штоб дати свідоцтво, што тіж сут частином цілої лігницької громади, котра жиє на тій землі од Другой світової війни. Бо лем німецька меншина може повісти, што жиє тут од віків. Наша участ в Велиї народів, як все, має вказувати, што ми як мешканці лігницької землі не ганьбимеся свого лемківського походження. Што веце - ми горди, што отримали дар від Бога народитися лемками. Як все, творили-зме єдиний лемківський-український стіл. Бо ми - єдно, а то найліпше вказуют колядки, котри співаме

 ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

на Велиї народів. Мовні наши коляди в векшости сут такі самі від Карпат по Донбас, а може ліпше - по Кубань.

В Велиї народів взяло участ 11 меншин. Крім нас, іщи м.ін. ормяне, німці, євреї, цигане, американе, нігерійці, французи, японці. Вшики по кус оповідали о своїх святочних обрядах та складали собі жичиня. Господарьом в тим році бив польський стіл з нагоди 100-літнього ювілею Незалежности. Як все, било достойні, святочні і весело.

СЕРДЕЧНО ЗАПРОШУЄМО
НА
ВРОЦЛАВСЬКУ МАЛАНКУ 2019

12 СІЧНЯ - ГОДИНА 19:00
НОТ, ВУЛ. ПІЛСУДЬКОГО 74, ВРОЦЛАВ

ЦІНА КВИТКА: 150 ЗЛ
КВИТКИ БУДЬ ЛАСКА ЗАМОВТЕ НА АДРЕСУ:
WROCLAWSKA.MALANKA@GMAIL.COM

**ГРАЄ
ВОДОГРАЙ**

ЗАБАВА ОСТАТКОВА В ЛІГНИЦІ 9. 03. 2019
ПРОСИМЕ ПРИДТЕ В РІДНИХ ВИШИВАНИХ
БЛЮЗКАХ, КОШЕЛЯХ – СОРОЧКАХ

Дбайме Разом о Традицію і Культуру Предків
Резервація Адам 609651536, Організатор – ОЛ

Груде́н-сі́чен – то час спіткань: менших і більших, родинно-приятельських. То час відвідин святого Миколая, час Різда і Нового року. То виняткові місяці в році, як і наше олавське спіткання зо св. Миколайом. Родинне, бо в родині сила, а особливо в нашій олавській громаді. Приятельське, бо як добре спіткання без них мало би ся обійти. Витяюче св. Миколая, бо він головним ту гостьом. Та і святочне, бо святом є інтеграція діти, бесіди родичів, наш спільний радісний спів і грая. Тішит на, же било нас іщи більше, ніж глони. То юж наше семе свято в Олаві, котре, мам надію, удаст нам ся організувати іщи довги роки.

Дочекалися діточки гречни Святого

ТЕКСТ ЙОАННА ДАВІДСКА

